

## 2. Veränderungen in der Jungsteinzeit

(um 8000/6000 v. Chr. – ca. 4000 v. Chr.)

## 2. Promjene u mlađem kamenom dobu

(od oko 8 000./6 000. – 4 000. g. pr.n.e.)

### Die jungsteinzeitliche Revolution / Revolucija mlađeg kamenog doba

**B**ez otkrića iz mlađeg kamenog doba ne bi danas bilo bicikla, kuće, tkanih štofova, kruha... Temeljne promjene u načinu života čovjeka toga doba nazivamo „revolucijom mlađeg kamenog doba“.

#### Die ersten Bauern und Viehzüchter / Prvi ratari i stočari

**Getreide/žitarice, Jungsteinzeitliche Revolution/revolucija mlađeg kamenog doba, Klimaerwärmung/ klimatske promjene, Sesshaftigkeit/stalno nastanjanje, Vorderer Orient/Bliski istok - Lebensalltag in der Jungsteinzeit/svakodnevica u mlađem kamenom dobu**

▶ Prije otprilike 10 000 godina, uz veliko otopljavanje, završeno je zadnje ledeno doba. Na velikim područjima našeg planeta padale su kiše obilnije nego ranije. Mnoge životinjske vrste su izumrle ili su se povukle u hladnije krajeve. Nove biljke su se proširile. Na širokom području današnjeg Bliskog istoka („Prednji Orijent“ – između Egipta i Iraka) uspijevale su divlje (= prve) sorte pšenice i ječma. Ljudi su naučili sabirati i prerađivati žitarice. Počeli su planski sijati, a sa pripremom zemlje za sisanje (usitnjavanjem) su naučili da povećavaju prinose. Preostale količine žitarica su ostavljane kao zalihe. Lovilo se samo za obogaćivanje trpeze.

- **Beschreibe die Lebensweise der frühen Bauern.**
- **Opiši način života ranih (prvih) seljaka.**

▶ Do druge odlučujuće promjene došlo je planskim uzgajanjem i iskorištavanjem životinja.

Ljudi su počeli pripitomljivati goveda, ovce, koze... Od njih su dobijali mlijeko i meso. Životinje su predstavljale žive zalihe mesa.

▶ Čovjek je morao stalno voditi brigu o oranicama i domaćim životinjama. Zbog toga su ljudi ostajali na jednom mjestu, počeli da grade kuće i planski uzgajaju i kultiviraju životinje i biljke. Parenjem npr. samo najvećih životinja, dobivala bi se kvalitetna grla. Tako su nastale i nove životinjske vrste (> M-1).

#### Ausbreitung der Bauern und neue Techniken / Širenje seljaštva i novih tehnika

**Bauernkulturen/seljačke kulture (civilizacije), Berufe/zanati, Dörfer/sela, Entwicklungen/razvoji, Erfindungen/otkrića, Langhäuser/„duge kuće“, Städte/gradovi**

▶ Otprilike 8 000 godina pr.n.e. počele su se razvijati seljačke kulture na više područja planeta Zemlje. U Evropi su također nastala prva sela. U srednjoj Evropi, isto tako i na području današnje Austrije, su ljudi živjeli u dugim, drvenim kućama („duge kuće“). U takvim kućama je moglo živjeti otprilike 50 ljudi, žena i djece. U to vrijeme su na Bliskom istoku i na području današnje Turske nastali prvi gradovi. (> M-2).

- **Beschreibe die Lebensweise der frühen Bauern.**
- **Opiši otkrića tj. unapređenja u mlađem kamenom dobu i njihove posljedice.**

▶ U mlađem kamenom dobu je čovjek ostvario mnoga poboljšanja („unapređenja“) i došao do mnogih pronalazaka. Ljudi su otkrili plug, stroj za tkanje/stan, grnčarstvo, kotač, pa čak i stroj za bušenje

(> M-3). Pojedini ljudi su se počeli specijalizirati – tako nastaju prvi zanati (npr. građevinari koji su gradili kuće).

**Die ersten Bauern und Viehzüchter / Prvi ratari i stočari**

- *Beschreibe die Lebensweise der frühen Bauern.*
- *Opiši način života prvih ratara (zemljoradnika).*

**Ausbreitung der Bauern und neue Techniken**

**Širenje ratarstva (zemljoradnje) i novog načina obrade zemlje**

- *Beschreibe die Neuerungen in der Jungsteinzeit und ihre Folgen.*
- *Opiši otkrića tj. unapređenja u mlađem kamenom dobu i njihove posljedice.*

**Naturerscheinungen, Götter und Kultstätten / Prirodni fenomeni, bogovi i religiozni objekti (svetilišta)**

**Hockergräber/„sedeći grobovi“, Megalithen/ megaliti, Naturerscheinungen/ prirodni fenomeni, Sonnenheiligtümer/hramovi tj. svetilišta Sunca - Stonehenge/Stonhendž (Stonehenge)**

▶ Stalnim nastanjivanjem su ljudi izgubili svoju pokretljivost. Napustiti domovinu je u isto vrijeme značilo gubitak kuće, oruđa, oranica i stoke. Prirodne sile, kao što su jake hladnoće, suše ili velike poplave su, po čovjeka mlađeg kamenog doba, imale sasvim drugačije posljedice. Čovjek je promatranjem učio prirodne zakonitosti (promjene položaja Sunca – toplina/hladnoća). Ti prirodni fenomeni su ipak ostali za njega tajnoviti. Izučavajući današnja domorodačka plemena, može se zaključiti da su ljudi mlađeg kamenog doba u prirodnim fenomenima, kao što su: grmljavina, munje i oluje, vidjeli nadnaravne sile, koje su pripisivali bogovima. Tim bogovima su se onda

molili za zaštitu, dobrobit i dobru žetvu.

Oko 5 000. g. pr.n.e. počinju u srednjoj Evropi da se podižu svetilišta u čast Suncu („hramovi Sunca“). To su bile kružne, u početku drvene građevine; a od oko 2 000. g. pr.n.e. su u današnjoj Engleskoj sagrađeni veliki kameni krugovi. Ogromni kameni blokovi („megaliti“) su uz veliki napor dovlačeni iz najudaljenijih krajeva (> M-1).

▶ Ljudi mlađeg kamenog doba su vjerovali u zagrobni život; jako rasprostranjeno je bilo sahranjivanje mrtvih u bočno-spavajućem položaju. Mnogi grobovi sadrže priloge koji su se stavljali uz mrtve (> M-2).

**Naturerscheinungen, Götter und Kultstätten / Prirodni fenomeni, bogovi i svetilišta/hramovi**

- *Erläutere die religiösen Vorstellungen der Jungsteinzeitmenschen.*
- *Objasni u što su vjerovali ljudi mlađeg kamenog doba.*

- *Stelle die Besonderheiten der Sonnenheiligtümer vor.*
- *Predstavi spezifichosti svetilišta Sunca.*

**Wichtige historische Namen und Begriffe / Važna historijska/povijesna imena i pojmovi.**

- **Erkläre sie in Stichworten.**
- **Objasni pomoću ključnih pojmova.**

Bauernkulturen	
Berufe	
Dörfer	
Entwicklungen	
Erfindungen	
Getreide	
Hockergräber	
Jungsteinzeitliche Revolution	
Klimaerwärmung	
Langhäuser	
<i>Lebensalltag in der Jungsteinzeit</i>	
Megalithen	
Natur- erscheinungen	
Sesshaftigkeit	
Sonnen- heiligtümer	
Städte	
<i>Stonehenge</i>	
Vorderer Orient	